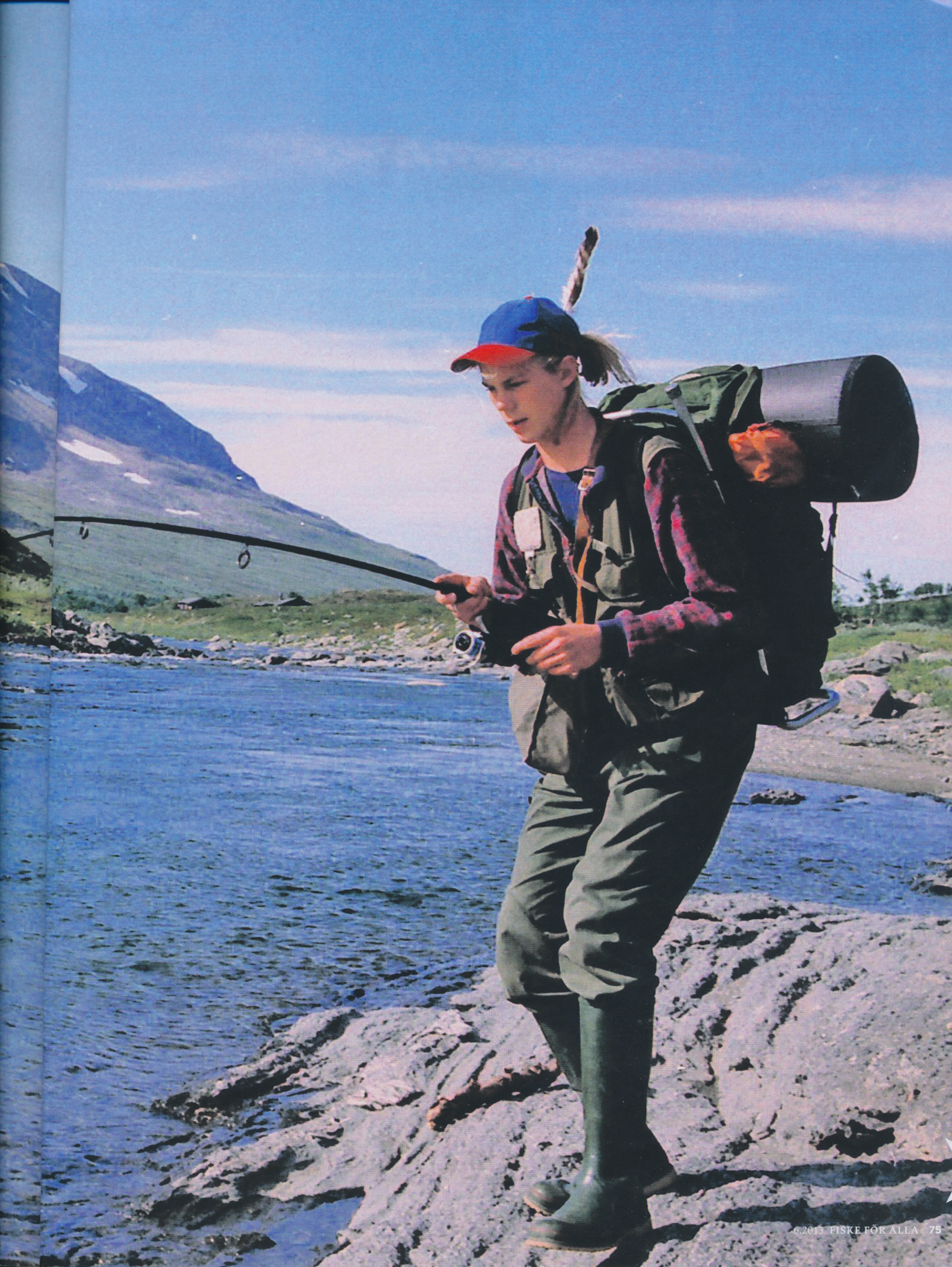




# FISKEPARADIS I NORR

**Gunnar Westrin har fördjupat sig i boken *Paradis i norr* av författaren Bosse Johansson och blivit påmind om vad det var hos våra nordligaste breddgrader som fångade honom en gång. Hur fjällen och naturen grep tag i honom och liksom vägrade släppa greppet...**

TEXT & FOTO GUNNAR WESTRIN



**E**n gång för länge sedan vann jag en tecknings-tävling i klassen. Priset var en bok som hette *Nappatag*, skriven av Hans Lidman. Boken hade nyss kommit ut och jag var tio år. Den stunden i mitt liv blev definitivt ett av många vägskalet på livets vandring. Jag blev lindrigt uttryckt hänförd. Det såg mina föräldrar, som inte var sena att även införskaffa några av Lidmans tidigare utgivningar.

Under samma period hade jag lärt känna min egen lilla öring- och bäverå i norra Jämtland och förstod att Lidmans Svartån och Westrins Bäverån var några paradiser för oss fiskare.

Omgivningarna vi växer upp i präglar oss alla, oavsett om vi vill det eller inte. Morfar predikade om naturens väl och själ, inget skulle skadas, allt skulle vara så intakt som bara möjligt. Min morbror Yngve, som sedermera blev professor i zoologi vid Trondheims universitet, tyckte att vi barn skulle lära oss mer om naturen som helhet. Sålunda blev jag ansatt av fågelskådning och lärde mig en hel drös med olika läten. Morfar menade att detsamma gällde blommor och sa att det kommer att bli mycket roligare att fiska, om du kan växterna på den mark du vandrar på och vet vilka fåglar som piper i träden. På den resan har jag varit sedan dess.

**SEDAN HÖR DET TILL** saken att jag alltid har varit en stor drömmare, som ibland tappat all kontakt med verkligheten. Det skulle vara som i Lidmans skogar, morfar och morbror hade rätt. Fåglar, växter och fiskar var det viktigaste i mitt liv på den tiden. Jag har en diffus känsla av att det fortfarande är så.

I dag är alla mina forna författaridoler, som Hans Lidman, Nils Färnström och Rolf Smedman, gångna till himmelriket. På sätt och vis känner jag att drömmarnas tid är förbi. Det är tydligen viktigare med teknik och långkast än sångsvanarnas flykt över lugna sel i dag.

Därför var det en himmelens tur att jag för en tid sedan sprang på författaren Bosse Johansson på en gata i Kalix. Jag hade börjat misströsta i min bokflod, kände mig torrlagd på personliga texter, fördjupade drömmier och storslagna naturbeskrivningar. Ur sin portfölj plockade han fram sitt nya alster, en praktbok med titeln *Paradis i norr*. Boken kom absolut i grevens tid. Vintern var räddad.

Nu har jag läst boken två varv, delvis beroende på smarriga texter men också på igenkännandet. Jag har märkt att identifieringen med ord och bild kan skapa en stark känsla av samhörighet hos läsaren.

Boken består av 22 kapitel, en varvad kompott av fiskelycka, möten med människor och vandringar i väglöst fjälland. Publikationen är på 270 sidor med minst 300 drömlika bilder och den får mig att minnas episoder, fiskeresor och en hel del andra händelser just från fjälltrakterna. Det finns kartor över Norrbotten och området norr om Kiruna, mot Treriksroset.

Det finns toner i boken som ger mig lugnet och harmonin, där en detalj är att författaren gärna har fiskat, och fiskar, tillsammans med sin son Nils. Redan som yngling var grabben med, gärna tillsammans med några likasinnade kompisar. Intressant är också att Bosses fru har funnits med på både fiske och långvandringar. Detta formar till slut en intakt familjekonstellation, där naturen och fisket blir det sammanhållande kittet. Tyvärr är den grupperingen allt annat än vanligt förekommande i vår lilla sfär.



” Om min morfar hade sett mig pussa en fisk på huvudet hade han fått dändimpen.

### 270 sidor fjälllyrik



www.stigfinnaren.info. Författaren Bosse Johansson har tidigare bland andra gett ut böckerna *Dit vägarna bär*, 2006, och *Flottare med färg*, 2007.

► Boken *Paradis i norr* gavs ut 2012 (ISBN 978-91-637-0949-4) och är utgiven av förlaget Stigfinnaren,

När det gäller fisket i boken så har jag förstått att författaren har varit med under många år. Han beskriver sin ungdoms fisken som en salig blandning mellan maskmete och spinnfiske. På den tiden var det fortfarande viktigt att en och annan fisk togs hem till kommande middagar. Eftersom Bosse och jag är i samma ålder förstår jag mycket väl hur det var. Om min morfar hade sett mig pussa en fisk på huvudet och släppa tillbaka den, hade han fått dändimpen.

Det fanns ett annat fiske också, som vi bägge naturligtvis har upplevt, och det är nätfisket. I början på sextioalet var det inte ovanligt att gubbarna hade med sig ett nät när de skulle jaga älg eller plocka hjortron. Eftersom det sällan fanns någon båt vid de ensligt liggande fjälltjärnarna, försökte man i möjligaste mån stänga av en smalare vik. Man knöt helt enkelt fast en längre lina i ett hörn av nätet, knöt på en sten i den andra änden och kastade över. Sedan var det bara



Hävningen är alltid ett kritiskt moment, oavsett tidsepok.

att sträcka och dra ut fångstredskapet. Av fångsterna minns jag inte mycket. Förmodligen fick vi mer fisk på mete eller spinn.

Här har vi gjort samma resa, märker jag. Vi började med långspö och mask och hamnade till slut i spinn- och flugfiskevärlden.

Kontentan av Bosse Johanssons bok kan ramas in under uttrycket "Fiske är inte enbart att fiska". Boken innehåller fantastiska berättelser om tider som gått, om människor som verkligen utmanade den kärva naturen, ett hårt folk som inte drog sig för att etablera boende i den kärvaste av miljöer.

En sådan sekvens i utgåvan har verkligen satt djupa spår i mitt inre och det är kapitlet "En oas i vildmarken". Den fristaden var fjällhemmanet i Liedakka, långt uppe efter Lainioälven. Jag vet att en del av er läsare har gästade trakten, oavsett om ni har varit ute efter laxen eller harren.

**JAG HAR PASSERAT** hemmanet ett antal gånger, inte bara som vandrare utan även med gummibåt. Det som alltid har slagit mig är hur vackert det är, vilken idyll i en annars karg miljö som boningarna och odlingarna verkligen formade. Tänk om jag hade fått Bosse Johanssons information om platsen, innan

jag kom dit den första gången. Vilket mervärde det hade gett till mitt eget fiske.

Här vill jag mena att omvärldskunskap är nyttig för oss alla. Det gäller inte att enbart veta hur man fångar fisk, vilka flugor som bör användas och var fisken eventuellt står. Sådant lär man sig snart. Därför vill jag delge er en historia om Liedakka, som jag själv var med om för många år sedan.

Min kompis Peter och jag kom drullande ner efter Ylinen Liedakkakoski i vår gummibåt. Det var så pass stenigt att vi till slut var tvungna att baxa flytetyget nedströms med linor. När vi äntligen kom ner till det stora selet, kunde vi lugnt paddla fram till hemmanet.

Lantegendomen mötte oss med ängar som prunkade av smörbollor. Gräset var det grönaste jag sett och ur varje buske och träd steg serenader av fågelsång. Mest hörbart var de gökar som satte hela lufrummet i dallring. I ett hörn stod en rostig slättermaskin.

Vad jag också minns var att vi frös som hundar. Vädret hade varit rena katastrofen och fisket lindrigt uttryckt uruselt. Vi reste tältet i lä bakom storstugan, satte i oss varmt te och hoppade snabbt ner i sovsäckarna.

På morgonen var det två minusgrader, trots att vi befann oss i början på juli månad. Vi fick knacka isen ur gummiflottens botten, innan vi kunde paddla vidare ner mot vägbron i Järkastaka.

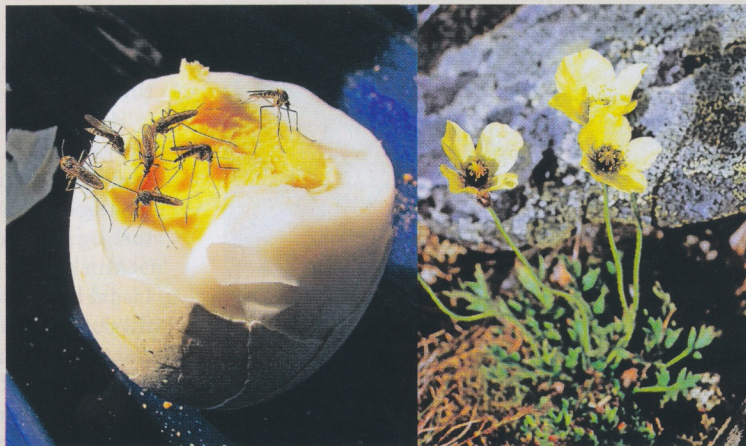
Precis innan vi skulle lämna Liedakkaselet hörde vi smållar och plask nere vid Alanen Liedakkakoskis början. När vi närmade oss platsen såg vi tre gubbar som höll på med något egendomligt. Två av dem slog med var sin båtåra i vattnet, därav de kraftiga dunsarna. Den tredje stod mest och tittade på.

**DET VISADE SIG VARA** två finska laxfiskare och en guide. Guiden var lång och reslig och såg urstark ut. Han berättade att en av gästerna nyss hade tappat en tiokiloslax. De slog med årorna i vattnet för att försöka få någon annan lax i närheten att bli aggressiv. Det var ett gammalt trick, för att få de andra laxarna att tro att årplasken var andra laxar som slog med stjärten i ytområdet. På så sätt skulle de bli stridslystna och hugga på draget. Om de fick något eller inte vet jag inte men guiden, som bodde i en by efter Karesuandovägen, var tydligen barnfödd på Liedakka. Folket flyttade från platsen redan i



Bosse Johansson med hustru i sin favoritmiljö.

Norrlandsmyggen ska ju också äta... bättre ägg än blod.



Pältsavallmon har fått sitt latinska namn av Lars-Levi Laestadius.

slutet på 1930-talet. I dag tror jag bestämt att ättlingarna till huvudfamiljerna har iordningställt en liten fiskeanläggning i huvudboningen.

I kapitlet "Laponias förbannelse" oroas författaren över fortsatta exploateringar av våra sista fria vildmarker. Det har varit en lång eländesresa i våra stora nationalparker trakter, med ingreppen i Stora Sjöfallets nationalpark och koppargruvan uppe vid Sulitelma. Numera pratas det också om en avtappning av sjöar som Staddajaur och Pieskehaure, för att ge vatten till kommande kraftverk på den norska sidan.

**FÖRFATTAREN OROAS** över kommande exploateringar och det är vi många som gör. Bosses berättelse får kalla kårar att växa till vredens monster på min rygg. Den stora sorgen kryper på.

Tänk att man alltid ska få lära sig något nytt. I kapitlet "På toppen av Sverige", tycks författaren med familj har vandrat ett otal gånger, ofta med riktning mot vårt nordligaste fjäll Pältsa. Det är en promenad jag av någon outgrundlig anledning aldrig har gjort, även om intentioner alltid har funnits. Däremot har jag fiskat i närheten av berget, både på den norska och den svenska sidan.

När jag tänker på namnet Pältsa kommer alltid en rar

” Bosses berättelse får kalla kårar att växa till vredens monster på min rygg.

rätt medicin. De första fynden gjordes tydligen på det norska berget Paras norr om Pältsa. Blomman har fått sitt namn efter den kände predikanten och botanikern Lars-Levi Laestadius.

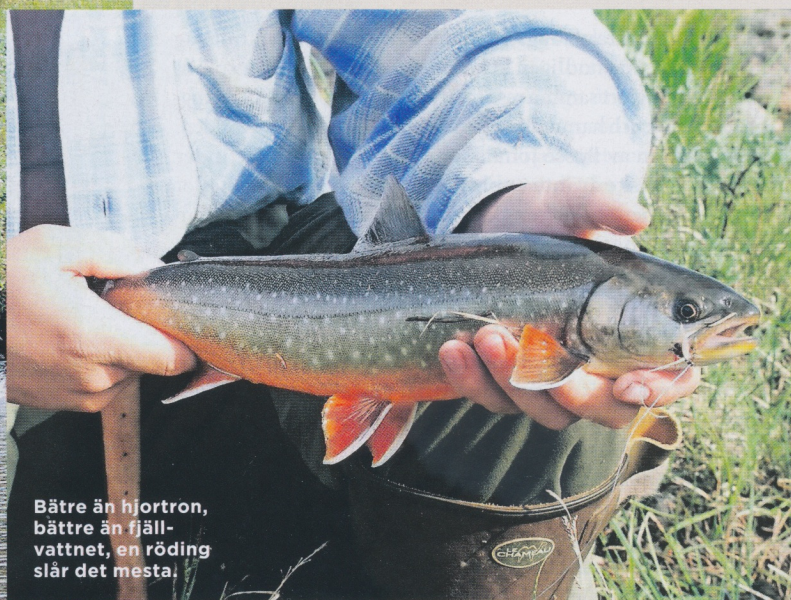
Kapitlet om vallmon på Pältsa får mina fiskenerver att dallra å det våldsammaste. Jag måste bara dit. Jag måste bara få se den där vallmon. Hur var det nu historien hade skrivits? Var det inte morfar som sa att det skulle bli mycket roligare att fiska om jag hade kunskap om växterna på marken och visste vilka fåglar som sjöng ur buskarna? Den sanningen viker jag inte en tum från.

**BOSSE JOHANSSON** har skrivit en del andra böcker, som alla har ett gemensamt, en fantastisk research som grund. Vad vore kapitlet om Liedakka utan efterforskningar? Här vill jag nog mena att författaren har gått till botten med en idé, att verkligen förgylla omvärldskunskapens ramar med en sällsynt skarp blick.

Författaren Bosse Johansson har i sin bok *Paradis i norr* på ett riktigt sätt förklarat uttrycket "fiska är inte enbart att fiska". Det finns så mycket runt omkring. Eller som en före detta elev sa till mig efter att för första gången ha varit vid Kaitumälven med sin far. De fick hur många stora harrar som helst. När han senare berättade för mig om resan, sa han att den bästa fiskeupplevelsen var när han och hans pappa såg sju bländvita sångsvanar som sakta flög ut över selet. Det är Bosse Johansson i ett nötskal. 🐟



Fiskdrill på grunt vatten håller hög spänning.



Bättre än hjortron, bättre än fjällvattnet, en röding slår det mesta!